

ROLUL SEMNELOR DE ORTOGRAFIE ȘI DE PUNCTUAȚIE

Nr. crt	SEMNULE DE ORTOGRAFIE /PUNCTUAȚIE	DEFINIRE, UTILIZARE, EXEMPLE
1.	APOSTROFUL [']	<p>Semn ortografic ce marchează absența accidentală în rostire a unor sunete. Această absență este determinată fie de tendința vorbitorilor de a se exprima cât mai scurt, fie de imposibilitatea de a se exprima datorită unor defecte de vorbire.</p> <p>Poate fi utilizat:</p> <ul style="list-style-type: none"> -la sfârșitul cuvintelor: "Acol', uzând de calculele arabe..." -în corpul cuvintelor: "fiin'că eu sunt slab..." -în începutul cuvintelor: "cea mai 'naltă" -în cazul unor ani, prin căderea unor cifre: " în anii '90"
2.	CRATIMA [-]	<p>1. Semn de punctuație</p> <ul style="list-style-type: none"> - În repetiții, când cuvântul repetat formează o unitate; Ex: "Gânduri – gânduri treceau prin cugetul lui Dănilă." (Gala Galaction) - în interiorul unor expresii de tipul : substantiv + substantiv (<i>calea-valea</i>), substantiv + adverb (<i>câine-câinește</i>), adverb + adverb (<i>ici-colo</i>), interjecție + interjecție (<i>trosc-pleosc</i>); - între două numerale, pentru a se arăta că indicația numerică este aproximativă: Ex. <i>Totul a durat patru – cinci ani.</i> - între cuvinte care arată limitele unei distanțe ori ale unui interval de timp: Ex. <i>Șoseaua București-Pitești; perioada 1 mai – 1 iunie;</i> <p>Observație : este bine să se scrie "orele 15-17" sau "între orele 15 și 17", întrucât formula "între orele 15-17" este greșită</p>

		<p>2. Semn ortografic</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marchează rostirea împreună a două sau mai multe cuvinte: <i>văzându-l, s-au, etc.</i> - La scrierea cuvintelor compuse: <i>oraș-port, pierde-vară, etc.</i> - La scrierea unor derivate cu prefixe, în special pentru a scoate în evidență prefixul: " Are în vedere o <i>re-scriere</i> a vechilor sale teme"; - Însotăște partea izolată dintr-un cuvânt: <i>Substantivul "băiatul" este articulat cu articolul hotărât –l.</i> - Pentru a lega desinența ori articolul hotărât postpus de un cuvânt cu aspect neobișnuit ca rostire sau scriere: "<i>Or, ironia pretinde ca orice figură a ambiguității să conțină în mod egal și simultan distanța și analogolon-ul.</i>"(Sergiu Drincu) - În prescurtările realizate prin omiterea unor părți ale cuvântului: <i>d-ta.</i>
3.	DOUĂ PUNCTE [:]	<p>Semn de punctuație</p> <p>Două puncte "anunță vorbirea directă sau o enumerare, o explicație, o concluzie și marchează totodată o pauză, în genere mai mică decât pauza indicată de punct.</p> <p>Întrebuințare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Înaintea vorbirii directe: <ul style="list-style-type: none"> ✓ după verbe de declarație: <i>El a zis: -Cine l-a văzut?</i> ✓ după un verb de declarație subînțeles: <i>Apoi mă privi lung: -Tu de udne ai mai apărut?</i> ✓ după substantive anunțând vorbirea directă: <i>S-a auzit ordinul: Înainte!</i> - După verbe care anunță reproducerea unor zgomote sau sunete: <i>Se auzi: cioc!</i> - Înaintea citării unui text, a unui proverb, a unei zicale, a unei reguli, etc. :<i>Motivul cărții este prezent și aici: "Deschid cartea,/ Cartea geme."</i> (T. Arghezi) - Înaintea unor enumerări: "<i>Văd poezii ce-au scris o limbă ca un fagure de miere: Chichindeal gură de aur, Mumulean glas cu durere.</i>" (M. Eminescu – Epigonii) - Înaintea unei explicații, de obicei propoziții apozitive: <i>A venit cu un singur gând : să reușească la examen.</i> - Înaintea unor propoziții care exprimă o concluzie: <i>A învățat tot timpul : va reuși.</i> - În construcțiile în care verbul nu este exprimat: <i>Plăcerea lui : lectura.</i>
4.	LINIA DE DIALOG [-]	<p>Semn de punctuație</p> <ul style="list-style-type: none"> - Se utilizează pentru a indica începutul vorbirii persoanelor care iau parte la conversație: Ex. " – <i>Unde ești, mă pârlitule? Întrebă Cocoșilă din nou. Dă-mi o țigare!</i> (M. Preda)

5.	LINIA DE PAUZĂ [-]	<p>Semn de punctuație</p> <p>Are rolul de a marca pauzele dintr părți de propoziție, dintre propoziții sau dintre fraze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În cadrul propoziției: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Delimitează cuvintele incidente sau intercalate: "Moșneagul nostru – Ilie Aldea a lui Ion – era un om vechi." ✓ Marchează lipsa predicatului sau a verbului copulativ, în construcțiile eliptice: "În stânga – margini de pădure, până în râpa unui pârau." (M. Sadoveanu) - În cadrul frazei: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Delimitează construcțiile sau propozițiile incidente: "Vei vedea – zise el – că atunci am avut dreptate." ✓ Delimitează o serie de subordonate de regentele lor: "știi – oricât mi-ar veni de greu – e a sa..." (Șt. Aug. Doinaș)
6.	PARANTEZE	<p>Semne de punctuație care marchează un adaos în interiorul unei propoziții sau al unei fraze. Îndeplinesc unele dintre funcțiile virgulei, prin faptul că marchează un adaos explicit, menit să îmbogățească înțelesul propoziției sau al frazei. În punctuația limbii române există paranteze rotunde și paranteze drepte.</p> <p>1. Paranteze rotunde ()</p> <p>Se pun între paranteze rotunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unul sau mai multe cuvinte: <i>Activitatea lui zilnică (studiul) i-a impresionat pe toți.</i> <i>Cei doi frați (copiii prietenului meu) au fost premiați chiar ieri.</i> - Propoziții: <i>Îi scriu din când în când (când sunt liber)scrisori lungi.</i> - Fraze: <i>I-am citit opera (autorul a scris în perioada interbelică o serie de cărți care s-au bucurat de succes) și doresc să scriu un studiu despre creația lui.</i> - Cuvinte, construcții incidente sau propoziții incidente exprimând atitudinea vorbitorului față de cele spuse înainte: <i>"Eu, domnilor (spunea uneori prietenul meu), iubesc după-amiezile nesfârșite de august."</i> - Indicații scenice la piesele de teatru; - Indicații bibliografice; <p>2. Paranteze drepte []</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indică un adaos făcut de cineva într-un text; - Marchează omisiuni dintr-un text citat; în acest caz, în interiorul parantezelor drepte se pun puncte de suspensie [...]

7.	PUNCT [.]	<p>1. Semn de punctuație</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marchează finalul unor propoziții independente ca înțeles (enunțiative, optative, imperative, interogative indirecte), uneori punându-se chiar la sfârșitul unor propoziții exclamative: <i>"Mai spune-mi un cuvânt înainte de a ninge peste această frumoasă poveste."</i> - Marchează finalul unor fraze independente: <i>L-a privit câteva clipe și a înțeles.</i> - Marchează finalul unor grupuri de cuvinte (se pune și după un cuvânt) echivalente cu propoziții independente: <i>"Ce ai acolo? – O carte."</i> <p>2. Semn de ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - După abrevierile formate din prima literă de la începutul unor cuvinte: <i>ș.a.m.d.</i> - După abrevierile formate din prima silabă a cuvântului și consoana sau grupul de consoane cu care începe silaba a doua: <i>op. cit.</i> <p>OBSERVAȚIE: Se scriu fără punct simbolurile din matematică, fizică, chimie ori simbolurile punctelor cardinale: <i>H₂O, cm, Km, N, NE.</i></p>
8.	PUNCT ȘI VIRGULĂ [;]	<p>Semn de punctuație – utilizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marchează o pauză mai mare decât cea redată prin virgulă și mai mică decât cea redată prin punct. - Este obligatorie utilizarea pentru a se evita înțelegerea greșită a frazei: <i>"Niciun pedestru nu era pe uliți, afară de fanaragiii care strigau regulat raita ; pentru că la 1827 septembrie, nime nu s-a fi riscat a merge pe jos singur pe uliți după ce înnopta."</i> (Costache Negruzzi) - În mod frecvent, în enunțurile lungi, pentru a se asigura organizarea clară a unității sintactice din cuprinsul lor. Se despart în această situație prin punct și virgulă propoziții sau grupuri de propoziții care formează unități relativ independente în cadrul unei fraze: <i>"Și fiecăruia din aceste mici domenii de uzură, de contagiune cu crisparea, de cheltuiuri morbide și dezechilibrate, de incomunicabilitate, blocare treptată a fiecărei funcțiuni, sinucideri aparente ; razei fiecărui verb...."</i> (Ion Caraion) - Atât între părți de propoziție, cât și între propoziții: <i>"Mici resentimente ; mici înduioșări ; speranțe meschine..."</i> (C. Toiu)
9.	PUNCTE DE SUSPENSIE [...]	<p>Semn de punctuație</p> <p>Indică o pauză mai mare în cursul vorbirii.</p> <p>Situații de utilizare și funcționalitate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În cadrul propoziției sau al frazei: <ul style="list-style-type: none"> ✓ După un cuvânt, într-o propoziție: <i>Cânta un cântec ... o minune!</i> ✓ După o conjuncție; marchează întreruperea enunțului de către vorbitor: <i>"Ai făcut bine că i-ai tăiat; pentru că..."</i> (I. Negruzzi)

		<ul style="list-style-type: none"> - Între propoziții coordonate: <i>"Dacă nu mi s-or mai întoarce feciorii, ne-om duce și noi, eu și cu baba Cireașa, unde se duc toate ... unde se duc și aceste frunze de frasin zburate de vânt."</i> (Mihail Sadoveanu) - După propoziții interogative sau exclamative: <i>"Are și el dreptate ...!"</i> - (uneori) în fraze: <i>"După aceea mă dau iar jos și pornesc răpede cu demâncarea la lingurari...Și oricât aș fi mers...(Ion Creangă)"</i> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Delimitează cuvinte sau construcții incidente de restul enunțului: <i>"Câteodată ... prea arare.../ A târziu când arde lampa, /Inima din loc îmi sare/ Când aud că sună clampa."</i> (M. Eminescu) ✓ Marchează întreruperea vorbirii înaintea unei afirmații care provoacă surprinderea: <i>"Comportarea lui a fost ...lamentabilă."</i> ✓ Marchează uneori întreruperea vorbirii datorită intervenției neașteptate a unui interlocutor: <i>" – E vorba de-o problemă mult mai mare, să nu-și piardă oamenii credința în ... -În ce mama dracului? a urlat Costică"</i> (D.R. Popescu) - În povestire, punctele de suspensie apar pentru a marca pauzele lungi pe care le face vorbitorul ori pentru a sugera ritmul lent al povestitorului. Marchează stările emotive sau vorbirea incoerentă: <i>"Ce este gramatica română, este ... ce este,este... este arată, nu arată..."</i> (I. Creangă) - În citate, indică lipsa unei propoziții sau fraze: <i>"A fost odată ca-n povești.../Din rude mari împărătești/ O preafrumoasă fată. "</i> (M. Eminescu) - Se utilizează după o serie de titluri de poezii formate din primul vers sau din primele cuvinte ale versului cu care încep poeziile: <i>"O, mamă..."</i> (Mihai Eminescu)
10.	GHILIMELELE [„ ”]	<p>Semn de punctuație Marchează grafic reproducerea întocmai a unui enunț scris sau spus de cineva. UTILIZARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La începutul și la sfârșitul unui citat, delimitând vorbirea directă sau fragmentul reprodus: <i>Viziunea poetului este transcrisă nu o dată sub semnul unei evidente detașări: „Treburile lumii acesteia / Sunt bătute de vânturi ca trestia”.</i> - În cazul în care cuvintele arată cui îi aparține vorbirea directă sau imediat după aceasta, se pun după ce se termină vorbirea directă: <i>„Te iubesc ca pe un fluture rătăcit în arena abajurului”, îi spuse ea odată... (M.H. Simionescu)</i> - Cuvinte sau grupuri de cuvinte citate: <i>Îi plăcea versul: „Va fi liniște, va fi seară.”</i> - Cuvinte care sunt folosite cu alt sens decât cel obișnuit: <i>Valoarea „estetică” a unei asemenea lucrări nu ne impresionează.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - (de obicei) titlurile operelor literare, de artă sau științifice, ale publicațiilor ori numele instituțiilor atunci când acestea sunt reproduse într-un enunț: <i>Romanul „Pădurea spânzuraților” dovedește talentul creator al lui Liviu Rebreanu.</i> <p>Pe lângă ghilimelele obișnuite, în punctuația românească se mai folosesc ghilimelele franceze [< >] atunci când avem un citat în cadrul altui citat.</p>
11.	SEMNU EXCLAMĂRII [!]	<p>Semn de punctuație Marchează grafic intonația propozițiilor și a frazelor exclamative.</p> <p>UTILIZARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - După exclamații exprimate prin substantive în cazul vocativ: <i>Doamne! Frumos mai era acolo.</i> - După interjecții: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Când se repetă o interjecție și fiecare membru al repetiției este independent, se pune semnul exclamării după fiecare interjecție: <i>Ah!ah! atât ți-a fost, Ioane.</i> ✓ Într-o înșiruire de interjecții diferite se pune semnul exclamării după fiecare: <i>Ah!Vai!Of! Ce grozăvie a mai fost!</i> ✓ Când prin repetarea interjecției se obține o construcție care formează o unitate, iar între memebrele repetiției nu se fac pauze, se pune semnul exclamării după ultima interjecție; între elementele construcției se pune de obicei virgulă sau cratimă: <i>„Ei, ei! măi Zaharie, zic eu.”(I. Creangă)</i> ✓ Dacă interjecția face parte dintr-o construcție exclamativă, se pune semnul exclamării după întreaga construcție: <i>Vai de mine! Ce să mă fac?</i> - După propoziții: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exclamative (complete sau eliptice de predicat): <i>Ce chip frumos are fata aceea! Ochii ei, un poem!</i> ✓ Imperative (complete sau eliptice de predicat): <i>Du-te de aici! La izvor!</i> ✓ După fraze care se termină cu propoziții având caracter exclamativ sau imperativ sau când propozițiile menționate stau la începutul frazei: <i>Ce frumos este să te plimbi prin natură când ninge!</i> <p>OBSERVAȚII:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dacă într-o conversație unul dintre interlocutori ia parte numai prin mimică, replica lui e transcrisă prin semnul exclamării: <i>„-L-am întâlnit ieri. -!”</i>

		<ul style="list-style-type: none"> Când autorul își exprimă îndoiala sau ironia față de cele afirmate în propoziție, se pune, în paranteze, semnul exclamării: <i>A scris o carte (!) despre această problemă.</i>
12.	SEMNU ÎNTREBĂRII [?]	<p>Semn de punctuație</p> <ul style="list-style-type: none"> După o serie de cuvinte (grupuri de cuvinte) care au caracter interogativ: „-<i>Plecăm mâine. /- Acolo?/-Pe malul mării?</i>” După propoziții interogative directe: <i>Cine mi-a tulburat apele ?</i> După fraze alcătuite din propoziții care depind de o propoziție interogativă aflată la începutul frazei: <i>De ce-l ascultați oare pe omul acesta, care nu a fost lângă voi când v-a fost greu ?</i> În vorbirea indirectă: „<i>A nins toată noaptea. Acum ce mai are de făcut ?</i>” După titluri considerate propoziții interogative directe: <i>Ce este filosofia?</i> <p>OBSERVAȚII:</p> <ul style="list-style-type: none"> Când comunicarea este exclamativă și interogativă în același timp, se pune semnul întrebării însoțit de semnul exclamării: <i>Pe mine să mă înșele el ?!</i> Când autorul are anumite rezerve față de o afirmație, se pune semnul întrebării între paranteze: <i>Poet notabil (?), el a publicat mai multe volume de versuri în ultimii ani.</i> Dacă într-o conversație unul dintre interlocutori ia parte numai prin mimică, replica lui e transmisă prin semnul întrebării (dacă este interogativă): „- <i>Voiam să îți spun ceva. - ?</i>”